

(2. GRUP RAPORU)

I. UZLAŞMA KAPSAMINA GİREN SUÇLAR

A. GENEL OLARAK UZLAŞMANIN KAPSAMI

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253. maddesinin 1. fıkrasında, uzlaşmanın uygulanabileceği suçlar, 2. fıkrada özel kanunlardaki suçlarda uzlaşmanın kapsamı açıklanmış, 3. fıkrada ise uzlaşmanın uygulanamayacağı suç tiplerinden söz edilmiştir.

Uzlaşma kapsamındaki suçlar kanunda şöyle sayılmıştır;

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar

b) Şikayete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın Türk Ceza Kanununda yer alan;

1- Kasten yaralama (3. fıkra hariç madde 86, madde 88)

2- Taksirle yaralama (madde 89)

3- Konut dokunulmazlığının ihlali (m.116)

4- Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (m.234)

5- Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması, (4. fıkra hariç madde 239)

CMK 253. madde düzenlemesi bakımından uygulamada tereddüt duyulan bazı konular bulunmaktadır. Bunlardan ilki, kasten yaralama suçunun 86. maddedeki boyutu aşır, 87. madde kapsamına girmesi halidir.

Kanunda yalnızca 86. maddenin uzlaşmaya tabi olduğu madde bazında gösterilmiştir. Bu nedenle, herhangi bir nedenle eylem 87. maddenin uygulanmasını gerektirmekteyse, suçun uzlaşma kapsamında olmadığı kabul edilmelidir.

İkinci konu, hırsızlık amacıyla konut dokunulmazlığı suçunun işlenmesidir. 5237 sayılı TCK'nin 142/4. maddesinde 5560 ayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda, bu tür eylemlerde şikayet aranmayacağı belirtilmiş, değişiklik gerekçesinde ise bu durumda uzlaşmanın da uygulanamayacağı ima edilmiştir. Buna karşın değişikliği yapan aynı 5560 sayılı Kanun ile CMK 253. madde de değiştirilmiş ve yukarıda görüldüğü üzere "şikayete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın konut dokunulmazlığının ihlali suçu" uzlaşma kapsamına alınmıştır. Ayrıca, değişik 142/4. madde yalnızca şikayet noktasındadır. Kanunun bu açık ifadesi karşısında 116. maddenin her durumda uzlaşmaya tabi kılınması gerekmektedir. Bu konudaki diğer bir husus, Kanunda 'konut dokunulmazlığının ihlali' suçunun uzlaşmaya tabi olduğunun açıklanması nedeniyle, işyeri dokunulmazlığını bozma suçunun madde kapsamına girip girmeyeceği hususudur. Belirtelim ki, TCK 116. madde başlığı 'konut dokunulmazlığının ihlali'dir. Bu nedenle kanun koyucu CMK 253/1. maddede suç adından bahsedip ayrıca 116. maddeyi de saydığına ve bir istisna getirmediğine göre, hem konut ve hem de 116. madde içindeki işyeri dokunulmazlığını bozma suçu uzlaşmaya tabi durumdadır.

Üçüncü husus, özel yasalardaki şikayete bağlı suçların uzlaşmaya tabi olup olmadığı konusudur. CMK 253/2. maddenin ilk cümlesinde şikayete bağlı suçların hariç tutulmuş olması, bu suçların kapsam dışında tutulduğu anlamında değildir. Aksine bu ifadeyle, özel yasalarda düzenlenen şikayete bağlı suçların da kural olarak uzlaşmaya tabi olduğu, ancak şikayete bağlı olmayan suçların uzlaşmaya tabi ayılabilmesi için ilgili özel yasada açık bir düzenlemeye gerek bulunduğu hususu açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bakımdan, özel yasalarda yer alan şikayete bağlı suçlar, aksine bir düzenleme yoksa 253/2. madde dolayısıyla uzlaşmaya tabi suçlardır.

Açıklanması gereken diğerk bir husus da, Şikayet dışında bazı kanunlarda öngörölen; talep, başvuru, mütalaa gibi soruŐtırma veya kovuŐtırma koŐullarının da Şikayet kavramı içinde ve bu suçların da uzlaşma kapsamında sayılıp sayılmayacağı konusudur. Kanun yalnızca Şikayete tabi suçların uzlaşma kapsamında olduğunu belirtmiŐ olduğundan, sayılan diğerk soruŐtırma ve kovuŐtırma koşulu olan nedenler uzlaşma kapsamında görölemeyecektir.

Çocuk Koruma Kanununun 5560 sayılı Kanunla deđiŐtirilmesinden önce, suça süröklenen çocuklardan, 15 yaşını doldurmeyan çocuklar için; alt sınırı üç yılı aşmayan suçlar, 15 yaşını doldurup 18 yaşını doldurmeyanlar ise alt sınırı iki yılı aşmayan hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar uzlaşma kapsamına alınmıŐtı. Ancak 5560 sayılı Kanun ile çocuklarla ilgili bu ayrıcalığa son verilmiŐ ve uzlaşma kapsamı onlar için de genel kurala tabi kılınmıŐtır. Ancak, 5560 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 19. 12. 2006 tarihinden önce işlenen suçlar bakımından lehe hüküm olması nedeniyle aynı kapsamın uygulanması gerekmektedir.

B. TÜRK CEZA KANUNUNDAKİ UZLAŞMAYA TABİ SUÇLAR

1-Bir Türk vatandaŐının TCK 13.maddede yazılı suçlar dışında aŐađı sınırı bir yıldın az hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ölkede iŐlediđi ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ölkede hüküm verilmemiŐ olması ve Türkiye'de kovuŐturulabilirliđi bulunması ve zarar görenin Şikayeti olması hali (11/2)

2-Bir yabancınnın TCK 13.maddede yazılı suçlar dışında, Türk Kanunlarına göre aŐađı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ölkede bir Türk vatandaŐının veya Türk kanunlarına göre kurulmuŐ özel hukuk tüzel kiŐisinin zararına işlenmesi, bu suçtan dolayı yabancı ölkede hüküm verilmemiŐ olması, failin Türkiye'de bulunması ve suçtan zarar görenin Őikayetçi olması hali (12/2)

3-Kasten yaralama (3. fıkra hariç madde 86) uzlaşmaya tabi.

4- Kasten Yaralamanın ihmali davranıŐla işlenmesi (88)

5- Taksirle yaralama, 89. maddedeki suçların tümü, Şikayete tabi olup olmadıklarına bakılmaksızın uzlaşma kapsamındadır.

6- Tehdit (106/1, ikinci cümle); Şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.

7- İŞ ve çalıŐma hürriyetini ihlal (117/1); Şikayete tabi. Uzlaşma kapsamında.

8- Kişilerin huzur ve sükununu bozma (123); Şikayete tabi. Uzlaşma kapsamında.

9- Hakaret (125), kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen (125/3-a) hariç, Şikayete tabi, uzlaşma kapsamında.

10- KiŐinin hatırasına hakaret (130) Şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.

11- HaberleŐmenin gizliliğini ihlal (132); Şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.

12- Kişiler arasındaki konuŐmaları dinlenmesi ve kayda alınması (133); Şikayete tabi ve Uzlaşma kapsamında.

- 13- Özel hayatın gizliliğini ihlal (134); şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 14- Alacağın tahsili maksadıyla cebir veya tehdit kullanılması (150/1); bu halde tehdit ve yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtildiğinden, işlenen fiilin tehdit (1061-2.c) suçunun şikayete bağlı hali ile sınırlı olması veya yaralama suçunun 86. maddenin 1. veya 2. fıkrasını aşmayan boyutta bulunması durumunda uzlaşma da uygulanmalıdır.
- 15- İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme (153/1,2). Kanununun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 16- Hakkı olmayan yere tecavüz (154/1) Kanunun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 17- Hakkı olmayan yere tecavüz (154/3); Kanunun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 18-Bedelsiz senedi kullanma (156/1). Şikayete tabi. Uzlaşma kapsamında.
- 19-Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf (160). Şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 20- Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi (164/1), Kanunun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 21- Suç eşyasının satın alınması ve kabul edilmesi (165/1), Kanunun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 22- Bilgi vermeme (166/1), Kanunun 167/2. maddesinde belirtilen kişilerin zararına işlenmesi halinde şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 23- Açığa imzanın kötüye kullanılması (209/1); birinci fıkra şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 24- Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali (233/1); birinci fıkra şikayete tabi ve uzlaşma kapsamında.
- 25- Ticari sır, müşteri sırrı veya bankacılık sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri açıklama (239); CMK 253/1. madde uyarınca 4. fıkra hariç, maddenin tamamı uzlaşmaya tabidir
- 26- Yabancı devlet temsilcilerine karşı hakaret (342/2), şikayete bağlı ve uzlaşma kapsamında.

C. ÖZEL KANUNLARDAKİ UZLAŞMAYA TABİ SUÇLAR

1- 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK ; 73/A maddesinin ilk fıkrasının a, b, c, bentlerindeki suçlar şikayete ve uzlaşmaya tabidir. Aynı maddenin 3. fıkrasındaki suçun

zarar göreni ve şikayete hakkı olanlar kamu tüzel kişileri (Enstitü ve Esnaf Odaları ile Ticaret Borsaları Birliği ve Ticaret Odaları, Tüketici Dernekleri) olduğundan, 3. fıkra uzlaşmaya tabi değildir.

2- 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK; 48/A maddesinin ilk fıkrasının a, b, c, bentlerindeki suçlar şikayete ve uzlaşmaya tabidir. Aynı maddenin 3. fıkrasındaki suçun zarar göreni ve şikayete hakkı olanlar kamu tüzel kişileri (Enstitü ve Esnaf Odaları ile Ticaret Borsaları Birliği ve Ticaret Odaları, Tüketici Dernekleri veya hakları ihlal edilen diğer kamu tüzel kişileri) olduğundan, 3. fıkra uzlaşmaya tabi değildir.

3- 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK ; 24/A maddesinin ilk fıkrasının a, b, c, bentlerindeki suçlar şikayete ve uzlaşmaya tabidir. Aynı maddenin 3. fıkrasındaki suçun zarar göreni ve şikayete hakkı olanlar kamu tüzel kişileri (Enstitü ve Esnaf Odaları ile Ticaret Borsaları Birliği ve Ticaret Odaları, Tüketici Dernekleri veya hakları ihlal edilen diğer kamu tüzel kişileri) olduğundan, 3. fıkra uzlaşmaya tabi değildir.

4- 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ; 61/A maddesinin ilk fıkrasının a, b, c, bentlerindeki suçlar şikayete ve uzlaşmaya tabidir. Aynı maddenin 3. fıkrasındaki suçun zarar göreni ve şikayete hakkı olanlar kamu tüzel kişileri (Enstitü ve Esnaf Odaları ile Ticaret Borsaları Birliği ve Ticaret Odaları, Tüketici Dernekleri veya hakları ihlal edilen diğer kamu tüzel kişileri) olduğundan, 3. fıkra uzlaşmaya tabi değildir.

5- 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu ; 5728 sayılı Kanunla değişik 12. maddesindeki suç anılan değişiklikten önce olduğu gibi sonra da şikayete ve uzlaşmaya tabidir.

6- 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ; 80/2. maddedeki suç şikayete ve uzlaşmaya tabidir.

7- 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun ; 14/3. maddesindeki suç şikayete ve uzlaşmaya tabidir.

8- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ; 5728 sayılı Kanunla değişik 71 ve 72. maddelerindeki suçlar, 75. maddedeki şikayet koşulu nedeniyle uzlaşmaya tabidir. Ancak, 75/2. maddede belirtildiği üzere zarar görenin kamu tüzel kişisi olduğu hallerde uzlaşma hükümleri uygulanmaz. Ayrıca 71/son maddesindeki etkin pişmanlık niteliğindeki düzenleme nedeniyle bu fıkra kapsamındaki suçlar uzlaşmaya tabi değildir.

9- 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ;

- a) 64. maddedeki haksız rekabet suçu şikayete ve uzlaşmaya tabidir. Ancak, aynı Kanunun 58/3. maddesi uyarınca suçtan zarar göreninin kamu tüzel kişileri olduğu hallerde uzlaşma hükümleri uygulanamaz.
- b) 1469. maddedeki; gemi adamlarının görevi yapmama suçları şikayete ve uzlaşmaya tabidir.
- c) 1470. maddedeki, gemi adamlarının disiplin yetkisini kötüye kullanma suçu, şikayete ve uzlaşmaya tabidir.

10- 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun; 66. maddesi, (c) bendi hariç şikayete ve uzlaşmaya tabidir. 66/c maddesinin mağduru Devlet olup, 5728 sayılı Kanundan önce şikayet hakkının Bakanlık ve ticaret, sanayi odaları vb. kamu

tüzel kişilerine de ait olduğu belirtilmekteydi, anılan kanun değişikliği ile bu bent şikayete tabi olmaktan da çıkartılmıştır.

II. UZLAŞMA KAPSAMI DIŞINDA KALAN SUÇLAR

CMK 253. madde uyarınca, kural olarak şikayete tabi olan suçların tamamı uzlaşmaya tabidir. Ancak bunlardan, zarar göreni özel hukuk tüzel kişisi olmayan suçlar uzlaşmaya tabi değildir. Ayrıca, önödeme tabi suçlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile etkin pişmanlık hükümlerine yer veren suçlar uzlaşma kapsamı dışında tutulmuştur.

Açıklanan kanuni düzenlemeler nedeniyle; aşağıdaki suçlar, uzlaşmaya tabi suçlara temas etse veya şikayete tabi olsa dahi uzlaşma kapsamı dışındadır;

- 1- Suçtan zarar göreni kamu tüzel kişisi olan suçlar : Şikayete ve uzlaşmaya tabi olduğu halde, zarar göreni özel hukuk tüzel kişisi olmayan suçlar uzlaşma kapsamına girmemektedir. Türk Ceza Kanununda bu konuda iki örnek bulunmaktadır;
  - a. Yabancı devlet başkanına karşı suç (340/2), fiilin şikayete bağlı olması durumunda ilgili devletin şikayeti aranmaktadır. Bu suç şikayete bağlı olmakla, uzlaşmaya da tabi olduğu düşünülebilir ise de, şikayet yetkisinin devlete tanınmış olması nedeniyle, zarar göreni özel hukuk tüzel kişisi olmadığından, uzlaşma kapsamında olmayacağı kabul edilmelidir.
  - 2- Yabancı devlet bayrağına karşı hakaret (341/2). Anılan suç şikayete bağlı olduğu için, uzlaşmaya da tabi olduğu düşünülebilir ise de, şikayet yetkisinin devlete tanınmış olması nedeniyle, zarar göreni özel hukuk tüzel kişisi olmadığından, uzlaşma kapsamında olmayacağı kabul edilmelidir
- 2- Şikayete tabi cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ;
  - a. Cinsel saldırı ; TCK madde 102/1,
  - b. Reşit olmayanla cinsel ilişki, TCK madde 104/1,
  - c. Cinsel taciz, TCK madde 105/1
- 3- Önödeme tabi suçlar (TCK m.75/1) : Türk Ceza Kanunundaki önödeme tabi suçlar (TCK 182/1-1.c. ; 289/3) zaten şikayete de tabi olmadıklarından önödeme tabi değildirler. Özel yasalarda yer alıp önödeme tabi olan ve ayrıca şikayete de bağlı bulunan suçlar ise, TCK 75/1. madde dolayısıyla uzlaşma kapsamı dışında kalmıştır.
- 4- Etkin Pişmanlık hükümlerine yer veren suçlar : Etkin pişmanlık, failin eyleminin haksız sonuçlarını kısmen veya tamamen gidermeye yönelik çaba göstermesini ifade eder.¹ Etkin pişmanlık mahiyetinde kimi özel yasalarda veya Ceza Kanununda hükümler bulunmaktadır. Ancak bunların çoğu zaten şikayete tabi olmadığından, uzlaşmaya da tabi değildir. Buna karşın, şikayete tabi olan ve etkin pişmanlık hükümlerini içeren aşağıdaki suçlarda uzlaşma hükümleri uygulanamayacaktır.
Özel yasalardaki etkin pişmanlık hükümleri :

¹ Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s. 509,510.

- a. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 354. maddesi, borcun ödenmesine bağlı özel bir etkin pişmanlık hükmüdür. Bu nedenle İİK'nin şikayete tabi 331, 332, 333/a, 334, 337/a, 338/1, 345/a maddeleri uzlaşmaya tabi değildir.
- b. 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16. maddesindeki suç, şikayete tabi ise de, 16/b, 16/c maddelerinde çekte yazılı miktarın ödenmesine bağlı özel bir etkin pişmanlık hükmü yer aldığından, uzlaşma kapsamı dışındadır.

Türk Ceza Kanununda şikayete ve etkin pişmanlık hükümlerine yer veren suçlar;

- a. Hırsızlık suçunun “daha az cezayı gerektiren hal” başlığı altında tanımlanan TCK 144. maddesi şikayete tabi ise de, 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümleri içerisinde olduğundan uzlaşmaya tabi değildir.
- b. Kullanma hırsızlığı (TCK madde 146) suçu, şikayete tabi ise de, 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümleri içerisinde olduğundan uzlaşmaya tabi değildir.
- c. Mala zarar verme suçu (TCK madde 151) şikayete tabi ise de, 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümleri içerisinde olduğundan uzlaşmaya tabi değildir.
- d. Güveni kötüye kullanma suçu (TCK madde 155/1) şikayete tabi ise de, 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümleri içerisinde olduğundan uzlaşmaya tabi değildir.
- e. Alacağın tahsili amacıyla dolandırıcılık suçu (TCK madde 159) şikayete tabi ise de, 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümleri içerisinde olduğundan uzlaşmaya tabi değildir.

III. UZLAŞMANIN SIKÇA UYGULANDIĞI SUÇLAR VE UYGULAMA BİÇİMLERİ

Uygulamada uzlaşmanın sıkça uygulanabildiği suçlar şunlardır;

- 1- TCK 86/1 kapsamındaki yaralama suçları,
- 2- TCK 89. maddesindeki taksirle yaralama suçları,
- 3- TCK 125. maddesindeki hakaret suçları,
- 4- TCK 116. maddesindeki, konut dokunulmazlığını bozma suçu,
- 5- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa aykırılık suçları.

Ancak bu tür suçlarda uzlaşma uygulamasının uzlaştırmacı atanması biçiminde değil, daha çok tarafların anlaşıklarını bildirerek tutanağa yazılması biçiminde ve 5846 sayılı Kanun uygulamasında ise ‘şikayetten vazgeçme’ şeklinde gerçekleşmektedir.

Uzlaşma prosedürü, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Yönetmelik çerçevesinde yürütülmektedir.

Uzlaşma uygulamasında ilk işlem; kollukta veya C. savcılığında uzlaşma teklifinde bulunulması ile başlamaktadır. Bu teklife olumsuz cevap verilirse soruşturma sürdürülüp, gereken karar verilmektedir. Uzlaşma teklifi iki tarafça da olumlu karşılanmış ise, bu kez C. savcısı tarafından uzlaştırmacı atanması gerekmektedir. Ancak, tarafların C. savcısı tarafından uzlaştırılması veya bizzat uzlaşan iki yanın, uzlaşma belgesiyle C. savcısına başvurmaları da mümkündür.

Uzlaştırmacı, dosyadan ilgili belge örneklerini alıp konuyla ilgili C. savcısından bilgi de alarak görevine başlamaktadır. Uzlaştırmacı, önce taraflarla ayrı görüşmeler yapıp, onları uzlaşma görüşmeleri için hazırlamakta, sonra birlikte belirledikleri yer ve zamanda müzakere yapılmaktadır. Bir müzakerede sonuç alınamazsa, müzakere tekrarlanmakta ve anlaşma sağlandığında, ayrıntılarının yazıldığı metin taraflarca imzalanmaktadır. Uzlaştırmacı, uzlaşma

süreci ve varılan anlaşmayı içeren raporunu C. savcısına sunmak suretiyle görevini tamamlamaktadır.

C. savcısı, uzlaştırmacının raporunda saptanan uzlaşmayı hukuka aykırı bulmadığı takdirde onaylamakta ve edim tamamen ödenmişse uzlaşmaya dayalı olarak kovuşturmaya yer olmadığı kararı vermektedir.

IV. MEVZUAT VEYA UYGULAMADAKİ SORUNLAR VE ÖNERİLER

A. Uzlaşma Uygulaması Önündeki Engeller

1- Kapsamın büyük ölçüde şikayete bağlı suçlarla sınırlı tutulması önemli bir uygulama engelidir. Çünkü şikayete tabi suçların çoğunda şikayet etmeme veya vazgeçme ile yerleşik bir uygulama bulunmaktadır. Şikayet edilen eylemler zaten, bu konuda bir ısrarın göstergesidir. Bu nedenle kapsam genişletilmelidir. Bu kapsamda, kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3), taksirle öldürme suçu (TCK m.85), 86/3. madde kapsamındaki yaralama suçu, vb. suçlar uzlaşmaya tabi tutulabilir. Elektrik hırsızlığının karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülerek, TCK 163. madde kapsamına alınıp uzlaşma kapsamına alınması yerinde olacaktır. Bu arada basit hırsızlığın da şikayete tabi kılınması düşünülmelidir.

2- Uzlaşmaya tabi olabilecek nitelikteki suçların bir kısmı, etkin pişmanlık hükümlerine tabi olması nedeniyle kapsam dışında tutulmuştur. Halbu ki uzlaşma uygulaması hem sanık, hem mağdur lehinedir. Etkin pişmanlığa göre daha çok uygulama olanağına sahiptir. Bu nedenle kapsamın uzlaşma lehine genişletilmesi yerinde olacaktır. En azından, uzlaşma hükümlerinin öncelikle uygulanması gerektiği benimsenebilir.

3- Uzlaştırmacının Avrupa Konseyi Tavsiye Kararında (19/4) belirtildiği gibi yargılamanın tüm aşamalarında geçerli kılınması gerekir.

4- Kolluğun da uzlaşma konusunda bilgilendirilmesi gerekir ve hatta Büyükşehirlerde uzlaşma büroları kurulması düşünülebilir.

5- Uzlaşma teklifi üzerine taraflara tanınan 3 günlük süre çok kısa olup, olayın verdiği psikolojide bu kısa sürenin olumsuz cevapları artıracakı düşünülmektedir.

B. Teşvik Edici İdari Düzenlemeler

1- Uyp'ta uzlaşmaya tabi suçların neler olduğu ile uzlaşma formlarının yer alması ve uzlaşmayı hatırlatıcı uyarılar yapılması yararlı olur.

2- C. Savcılarının, uzlaşmayı işi artıran bir neden olarak görmesi de bir engeldir. Bu sorunun çözülmesi için, uzlaşmayla sonuçlandırılan işlerin notlandırılması teşvik edici olur.

3- Büyükşehirlerde uzlaştırma bürosu kurulması ve uzlaşma uygulamasına yatkın C. savcılarının bu bürolarda görevlendirilmesinin yararı olabilir.

4- Uzlaşma sonrası süreç, tarafların aileleriyle görüşülerek takip edilmeli ve belirli aralıklarla bu konudaki incelemeler rapor edilerek sorunlar tartışılmalıdır. Bu amaçla Bakanlık bünyesinde bir birim oluşturulmalıdır.

C. Yasal Düzenlemeye Gerek Olan Konular

1- Temyiz gücü bulunan (15 yaşını bitiren) küçük fail ve mağdurlar bakımından uzlaşma iradesi için küçüğün olumlu beyanı şart görülmeli, bunun yanı sıra bu işlem borç doğurucu nitelikte olursa yasal temsilcinin de rızasının aranması yerinde olur. Bu nedenle yasal düzenlemenin (CMK 253/4) bu yönde değiştirilmesi gerekir.

2- Uzlaşma neticesi kovuşturamama veya düşme kararı verildiği takdirde suç konusu malın müsaderesiyle ilgili düzenleme yapılmasına gerek bulunmaktadır.

3- Tekerrür varsa uzlaşmanın uygulanmayacağı yolunda bir düzenleme yapılması yararlı olacaktır. Mevcut durumda suçu alışkanlık veya meslek haline getiren kişiler hakkında da bu kurum uygulanmakta, bu da uzlaşma kurumunun amacıyla bağdaşmamaktadır.

4- Yönetmeliğin 7/4. maddesi kanuna aykırıdır. Ancak bu hükmün kanuna alınması yerinde olacaktır.

5- Uzlaştırma uygulamalarının adliye dışında özel bürolarca yürütülmesi yerinde olur. Uzlaşma teklifinin kolluk veya adliyede yapılması, olayın sıcaklığı ve resmi ortamlar nedeniyle tarafların olumsuz yaklaşımlarına neden olabilmektedir.

6- Gizlilik ilkesi gereği uzlaştırmacının tanıklıktan çekinmesi yasal olarak düzenlenmelidir.

7- Mağdurun ölümü halinde, uzlaşma olanağı ayrıca düzenlenmelidir.

8- Uzlaşma ile çatışan özel soruşturma usulü uygulanan durumlara ilgili düzenlemeye ihtiyaç vardır. Örneğin Üniversite personeli hakkında görev sırasındaki suçlardan şikayete ve uzlaşmaya tabi olan suçlar işlendiğinde uzlaşma prosedürünün uygulanmasında sorunlar çıkmaktadır. Yine avukatlar hakkında 1136 sayılı Kanununun 58 vd. maddeleri ile uzlaşma prosedürü arasında çatışmalar vardır.

9- Uzlaştırmacı için hukuk öğrenimi görmüş olma zorunluluğu kaldırılmalıdır. Sosyal çalışmacılar, psikoloji, hakla ilişkiler veya pedagoji eğitimi alanlar, ekonomi, maliye öğrenimi görenler veya öğretmenler de bu konuda etkin olabilirler.

11- Enerji hırsızlığının zarar göreni aslında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet göstermek üzere kurulan TEDAŞ, gibi anonim şirket vasfındaki veya meslek birlikleri ya da yerel yönetimlerden oluşan kamu tüzel kişilikleridir. Bu tür idarelere karşı işlenen suçların da uzlaşma kapsamına alınması yerinde olacaktır.

12- CMK 253/4. maddede şüpheli veya mağdurun 'reşit olmaması' hali öngörülmüş, ancak temyiz/ayırtım gücünün bulunmaması durumu öngörülmemiştir. Bu durum Yönetmeliğin 8/2. maddesinde telafi edilmeye çalışılmış ise de, konunun yasada çözümlenmesi gerekmektedir.